

det hele gik ad helvede til derhjemme. Med den ene hånd ofrede man millioner på sygehuse med højtlønnede medarbejdere, med den anden sørgede samfundet for, at der stadig var patienter nok. Man skubbede til den hældende vogn i stedet for at støtte dem, der blev ramt.

Vidste de overhovedet, hvad det var for et pres, de koner var ude for. Eller mænd. Og dog forventede man, at de skulle opmuntre, støtte, få det hele til at gå, når patienten kom hjem efter sløvebehandlingen, og begyndte forfra ved det opmuntrende syn af rudekuverter med trusler i.

På en måde var hun ængstelig ved at få ham hjem igen. Navnlig efter lægens ord. Han ville begynde igen. Det kunne måske blive værre endnu. Men han var omsider til at tale med om Antabus. Han kom hjem en dag, ganske almindeligt med bussen, og gik stilfærdigt og syslede inde hos sig selv. Begyndte at ordne sine gamle plader i den pladereol, hun havde købt billigt. Han flyttede uden videre krukken over skabet. Det så ikke ud til, at han huskede nogetsomhelst fra den nat, hvor dyrene løb deroppe.

De første dage gik han hver morgen kl. 8 over til lægen og fik overrakt sin pille, slugte den under opsyn. Men allerede inden der var gået en uge, havde han fået lægen overbevist om, at det behøvedes ikke længere, en mand var en mand, han kunne administrere det selv. Han administrerede det et par dage, så begyndte han igen at dykke ned bag det grønne skab.

Hun var fyldt til randen med oplysende brochurer og bøger om alkohols skadelige virkninger, om skrumpelever og visne hjerneceller, som aldrig kom igen. Hun

kastede sig krampagtigt ud i rollen som den, der skal passe på. Han hørte på hendes formaninger, og gjorde præcis, hvad han ville.

Hvis han holdt sig til Antabus, kunne han måske begynde at køre på motorcykle. En Nimbus havde altid været hans drøm, vidste hun og udnyttede det groft. Fandt en annonce i lokalbladet om en brugt og lagde den for næsen af ham. På forunderlig vis fik han skrabet summen sammen og fik maskinen, der skulle til reparation i dyre domme.

Han begyndte hos den lokale kørelærer, der pointerede, at spiritus og motorcykle ikke hører sammen. Han kom tilbage fra timerne som et nyt menneske, grebet af alt det nye og larmende. Han kørte sammen med et hold, hvor gennemsnitsalderen var tyve. Ved middagsbordet fik de gribende historier fra kørelærer Larsens benzinstinkende liv. En guttermand, ham Larsen. Han alene kunne skaffe ham kørekort, adgangsbillet til tournéerne hos hans trofaste publikum i hovedlandet. Sangeren på motorcykle. Nimbus-sangeren. Han fik efterhånden købt sig læderudstyr til alle dele af kroppen, foruden hjelmen naturligvis, der fik ham til at ligne en mellemting mellem en vred korsridder og et strudsæg. Skjalden skulle ikke længere komme daldrende med 4-toget, han ville ankomme med brask og bram og i harnisk.

Efter reparationen kom han hjem med vidunderet en dag, klædt i skal og skind. Uhyret bremsede op foran indgangen, så voldsomt, at hun tabte en kop i køkkenvasken. Men spiritus og Nimbus hører ikke sammen. De ord kunne man døje en del for. Fra nu af hed væsken benzin og ikke rød Aalborg. Lyse dage ved skov og strand med børnene, bæstet havde sidevogn, der ganske

vist ikke var affjedret ordentligt, det samme gjaldt bagsædet. Men det kom, lovede han, og slog ud med kørehandsken, der nåede til albuen og lignede politiets. Hun blev puttet ned i en slags kartoffelkasse med sort voksdug over. Det var sat sammen med hæfteplaster. Udstødningsrøret fra motoren var lige i hovedhøjde. – Værsgo' at ta plads – Hun fik lånt potte på hovedet. Hvad gjorde man ikke for ædrueligheden. Hun havde altid haft den største medfølelse med de koner, der klædt i huden lod sig proppe ned i sådan en, der med øredøvende knald terroriserede vejene, ført af foroverbøjede bøller. Nu sad hun selv i kassen. Med et vældigt brag, fulgt af røg og damp skubbende dyret sig frem mod det uvisse, hvor invaliditeten givet ventede, om ikke den visse død.

De frygtelige ryk, når den pludselig holdt for rødt og nakken blev kastet hårdt tilbage og derefter frem i et ryk. Hendes nakke kunne ikke li det, øm var den i forvejen af at sidde forkert ved maskinen. Fra udstødningsrøret blæste giftige dampe lige ind i kassen og gav hovedpine, men det var det mindste af det, måske holdt man bedre til det i lettere bedøvet tilstand. Det værste var, når det gav et bump i hele maskinen, når asfalten var ujævn, og det var som om nyrerne sank ned i bunden af kassen. Det allerværste var at holde bag de store busser, der gumpetunge pludselig svingede ud på kørebanen, og pumpede sidevognen fuld af bly og gas. Den store læderhånd over hende slog bydende ud med hånden. Til venstre. Til højre, en næsten glemt drengelig. Fra underafdelingen tjattede hun forsigtigt en ube-handsket hånd ud i samme retning og lod kroppen duve med i svingene, som da de kørte sæbekasseløb hjemme i

gården. Den fredelige gård uden biler og busser og motorcykler.

Men hvad betød hendes lidelser i sidekassen. Nimbus og spiritus hører ikke sammen. Kørelærerens geniale formulering. En betryggende lærestreg. Han havde bøjet sig, så meget han evnede, og bestræbte sig på at leve et godt borgerligt familieliv med kone og børn i kassen, og hvor der ellers var plads. Han var begyndt at øve sig igen, sang sine lieder og sange, når børnene ikke var der. Elvis kunne han ikke konkurrere med. De holdt rast i en grøft en formiddag, da hun pjækkede den, en alt for sjælden foreteelse. Små skællede følfod var allerede begyndt at dreje ansigterne op mod solen. Hun gjorde det samme. Indåndede en let brise af gødning fra markerne, petroleum og benzin fra dyret – og noget andet. Hun studsede og satte sig op

– Hvornår er du begyndt at holde op? –

Hun snusede mistroisk til det, der skulle være te i thermoen. Han fik to grove plovfurer i panden.

– Lad du mig om det, enhver ved, at man kører bedst med en enkelt promille. Naturligvis kun en lille en. Det gi'r courage, mutter –

– Spiritus og Nimbus – begyndte hun sit citat. Skulle hun igen være kontrollør. I dyster stemning besteg hun uhyret for hjemgående. Nu var det straks noget helt andet. Noget farligt, hver gang han kørte ud. Det var desuden umuligt at holde drengen borte fra dyret. Den larvende maskine fyldte hans ti-årige hoved med beundring og fryd. Han havde længe selv leveret lyd til legetøjsbilerne-og *na-na-na-na-tsju*. Med ængstelse så hun far og søn drøne derudaf, selv om drengen havde fået egen potte på hovedet.

Koncerttournéen var udsat indtil videre. Han var besat af køresyge og intet andet, havde ikke tid til at øve engang. Undertiden kørte hun med på bagsædet bag hans læderbetrukne ryg, sad og klamrede sig til den, som om hun var på kælketur på djævlebakken i Dyrehaven. Uhyret knurrede som et rovdyr og lugtede endnu værre. Hun fulgte hans hældning i kroppen under svingene, den erfarne kører, der ikke sætter farten ned, når han svinger.

Han var sjældnere og sjældnere hjemme, turede rundt hos gamle venner og kom hjem, opstemt og blisset i ansigtet. Han anså det for utidig indblanding i sit privatliv, når hun spurgte, hvor han havde været henne. Når han var borte, havde de det ellers fredeligt. Hun begyndte at nyde det. Ingen foruroligende flaskeklirren, ingen nattemumlen og indslumren for fuld udblæsning. Ingen drønen fra uhyret neden under køkkenvinduerne. Kun den lille ishånd indeni: kommer han hel hjem? Spiritus og Nimbus hører ikke sammen. Undertiden sendte han små hilsner hjem, skrevet med mere eller mindre fast hånd. Af hans skrift kunne hun læse promillen.

Når han kom hjem, varede det ikke længe, før flaskerne begyndte at hobe sig op inde hos ham. Hun prøvede undertiden at hindre ham i at køre, men han fejede hende tilside med læderhandskerne og forsvandt med et drøn. Drengen var heldigvis ikke så interesseret mere i at køre med, de andre børn var begyndt at drille. Den støvede mørkerøde mukkebik stak stærkt af mod naboernes lakskinnende biler, der blev pudset som prisme-lysekroner hver søndag formiddag. Når han kørte, efterlod han altid en sø af olie og benzin, en utæthed han aldrig fik lavet.

En dag, da hun gik og lavede middagsmad, kom de bærende med ham. To mænd slæbte ham op ad trappen. Det var det satans føre, han var skredet ud og var blevet kørt til skadestuen. Hans ankel var brækket, og han skulle på sygehuset.

Han kom hjem derfra med benet i gips fra knæet og nedefter, stolprede møjsommeligt om med en stok. Held i uheld, der var isglatte veje overalt allerede, nu måtte han holde sig i ro indendørs.

Inden der var gået en uge, kom hun hjem lige tidsnok til at se gipssoklen på startpedalen som en anden brolæggerjomfru. Hendes råb blev overdøvet af eksplosionen, da han startede og var borte i et ræs, ud ad vejen, der næsten var skjult af is og sne.

Hun hørte ham besværligt komme humpende op ad de 36 trappetrin og så på sit værk: 14 tomme helflasker Aalborg akvavit på rad og række på hans skrivebord. Hun var træt af at være politibetjent. Han måtte vælge nu mellem spiritus og Nimbus, ellers var de færdige. Hun *holdt* ikke til det længere. Han sad tavs under den lange svada. Så fra sit hvide gipsben ud på den hvide plæne og åbnede omsider munden selv.

– Godt – så går jeg på Antabus igen –

Officielt var han aldrig holdt op, hun blev alligevel glad. Han ville gå over til lægen imorgen og få sin pille, og fortsætte med det på den måde.

Hun var dødtræt oven på sin kraftanstrengelse, men lykkelig. Hun begyndte at synge i køkkenet, men holdt op igen. Det var *ham*, der var sangeren.

Endelig fik han taget gipsen af og kunne gå normalt. Han begyndte igen at køre lange ensomme ture, stadig

på Antabus. Alligevel kunne han komme hjem og se fremmed ud. Man blev syg af spiritus og Antabus sammen, så det kunne ikke være det. Men han begyndte igen med sine ridsede plader for højeste gear, stod og dirigerede musikken og så afsindig ud, satte pick-up'en skævt på, og lod pladen køre i samme rille i ulidelig lang tid. Han slukkede igen kontakterne, når han gik igennem stuen. De brugte for meget lys. Hans eget brændte hele natten, det lyste gennem dørsprækken, og hun måtte liste op og slukke det, når han endelig faldt i søvn derinde.

Det samme som før. Og dog anderledes. Han var en anden, en totalt forandret nu, når han var fuld. Det var som at ha en fremmed i huset. Hun blev nervøs af det. Tabte ting på gulvet og fór sammen, når telefonen ringede inde på instituttet. Det gjorde den hundrede gange om dagen. Hun kunne ikke tåle at høre vandhanen løbe og havde kronisk hovedpine. Først når han var ude af huset, blev hun rolig.

Han var faldet i søvn usædvanlig tidligt den aften, sov roligt, da hun gik i seng ved 11-tiden. Hun skulle op halvsyv. Ud på natten vågnede hun ved, at nogen gik igennem stuen, og hun så ham, hudebeklædt fra top til tå, på vej ud. På den tid. Hun satte sig op i sengen. Spiritus og piller var farlige sammen. Han måtte ikke køre ud. Hun bad ham lade være, men han mumlede bare noget mellem tænder og læderrem, og døren smækkede i med et brag. Hvordan forhindre det? Hun listede ud og stod i mørke i køkkenet og hørte det pludselige drøn mellem de stille huse. Hun var dødtræt af at være politi. Oppasser. Sygeplejerske. Hun så efter, at børnene sov, gik tilbage til sin varme seng og faldt i søvn igen.

Hun vågnede ved, at nogen stod og lyste hende ind i øjnene. En stor skarp lygte måtte det være, det gjorde ondt. Hun var blændet og gispede skrækslagen. Røvere. Tyve. Lyset i loftet blev tændt. Det var ham, der stod foran sengen. Ham, og ikke ham alligevel. Han stod med et fremmed, truende ansigt lige foran hende og blev ved at lyse hende i øjnene. Han løftede langsomt den anden hånd. Hun så den store svensknøgle i hans hånd, idet han løftede armen højt over hovedet, mens han så stift på hende:

– *Sådan blir man morder* –

Han råbte det ubehersket, og hun blev angst langt ind i sjælen. Nu var det forbi. Hun blev slået ihjel. Hun mærkede sit hjerte slå helt oppe ved drøbelen, følte hvordan halsen bogstaveligt snørede sig sammen, men forsøgte at le det væk, skønt kroppen rystede, og stemmen med. – Du får 12 år i Vestre – hvis du gør det – Hun sagde det underligt nøgternt, med en fremmed og klar stemme. Han lod armen med svensknøglen synke. Stirrede dumt på hende. Munden stod let åben, han stank af spiritus og benzin. Mumlede uforståeligt. Kom gradvis til at ligne sig selv lidt. Rablende begyndte han at fortælle om sin køretur, han talte hurtigt som i en rus, blev ved med at tale og tale:

– Rundt og rundt og rundt kørte jeg ovre på den tekniske, DTH eller DDT eller hva fa'en – hele tiden kørte jeg rundt og rundt om bygningerne og har du set den? – den store transformatorstation derovre – rørene med alle farverne, jeg kørte frem og tilbage, frem og tilbage foran den, det er fascinerende, fascinerende, *det* må jeg sige, en musiktribune uden musik – Han satte sig ned, og hun sukkede lettet og krøb ned under tæppet, var faren forbi nu, faldt han i søvn?

– Alle de *rør* – råbte han pludselig – *røde, lilla og sorte, du* – men ingen musik – jeg holdt der en hel time, du. Men ingen musik –

Han gik ud i badeværelset, og hun samlede svensk-nøglen op og skubbede den langt ind under sin seng.

Næste morgen tidligt gik hun over til lægen. Nogen måtte forklare hende tilfældet, hvis hun ikke skulle blive vanvittig. Hun prøvede at koge sine oplevelser ned, få det hurtigt overstået. Lægen så tavs i sine papirer, så ikke på hende.

– Deres mand kan nok ikke tåle de piller, han får. Jeg ordinerer nogle andre –

Havde han været forsøgsdyr. Det var nærmest hende, der havde været kaninen. I livsfare faktisk, det betød åbenbart ikke noget. Næste nat tog hun ind på hotel Østerport og sov der til kl. halvseks om morgenen, tog toget hjem igen for at nå at få børnene i skole. Der skulle ikke eksperimenteres med hende mere. Hun havde fået nok. Da hun ikke havde flere penge til hotel, holdt det op af sig selv. De nye piller var heldigvis bedre. Han holdt op med sine natlige rundture om DTH, ihvertfald. Var ikke voldsom længere. Men bag ham så hun hele tiden omridset af *ham*, hun var bange for. /Sådan blir man morder./

Hun havde undertiden lyst til, når de lå i sengen sammen, at spørge ham, hvor meget han huskede. Men lod altid være, bange for at ødelægge noget. Til hvad nytte rippe op i det. Selv talte han aldrig om det, men mente, at når han kom hjem med en blomst, han havde hugget i en have, var det hele godt igen. En dag – kort efter – kom han hjem med det meste af en syrenbusk. Hun spurgte, hvor han havde den fra, de lilla blomster fyldte hele stuen med deres duft. Hendes yndlingsblomst. Ja,

det sagde jeg til damen, nikkede han roligt. Jeg gik lige ind til villaen og sagde: »Frue, må jeg plukke lidt syrener, min kone kan så godt li syrener. De har vel ikke nogle af de hvide osse?«

Naturligvis holdt han op med Antabus igen. Gik og bandede over mukkebikken, der skulle til reparation, og søgte ihærdigt legater til at holde koncert for. Et nødvendigt led, forklarede han hende, at få noget at køre på. I en ugestid havde han larmet mere end nogensinde, dag og nat. Hun sov dårligt og havde det skidt. Det blev ikke bedre af, at der igen var gået et kvartal, og hun skulle præsentere ham for lysregningen.

Hun stak den i lommen, da det ringede på døren.

En pæn ældre mand stod udenfor og rakte tøvende hans gamle skuldertaske frem. Han så ud, som om han ville ha kvittering for modtagelsen. Hun fik ham indenfor. Gerningsmanden måtte takke ham personligt.

– Jeg ved ikke, om der var noget i tegnebogen, da De tabte den – mandens øjne glippede bag brillerne – men den var tom, da *jeg* fandt den, op ad et træ i Nørre Alle – i så fald har nogen tømt den forinden – Hun tvivlede ikke om mandens ærlighed. Da hun så over på *ham*, gik det op for hende, at der var noget galt. Han var gråbleg i ansigtet

– Mit legat – udbrød han – jeg havde lige været inde og hente det – der var totusind kroner i – *totusind* –

Det havde han ikke mælet et ord om. At han havde fået det. Pengene var gået lige i uhyret, eller i flasker. Det var hip som hap såmænd. /Regninger, det er ikke mit bord./ Bortset fra reparationer på motorkøretøjet altså. Da manden var gået igen, sad hun der med sin lysregning og bed negle, følte sig snydt.

– *Totusind* kroner – hun gik helt hen til hans dør og råbte det – *en køn socialist*, ikke et ord har du sagt –

– Hvorfor lukker du ikke døren op? – og siger det, ganske almindeligt? – Pigen stod midt i stuen og bandt den ene røde sløjfe i fletningerne. Hun vendte sig floy. Der stod de begge to, drengen større end pigen allerede. Hun havde *dem*. Han havde sin flaske. Hun ville ikke bytte. Han kunne ødelægge sit liv, sit helbred, med sit drikkeri. Men gjorde han sig klart, at han samtidig ødelagde hendes og børnenes liv.

Om natten vågnede hun ved høje udbrud af smerte inde fra ham – *av – av for satan – auuuvv* – var det i søvne? Han snorkede let bagefter, så kom det igen – *av – avv* – Hun fór op af sengen. Hvad var det, han havde sagt, lægen. Det er en meget ubehagelig måde at komme af dage på, kan jeg forsikre Dem. Det var leveren, han havde talt om. Var det nu den, der gjorde så ondt, mens den skrumpede. Hun gik ud efter et glas vand og en pille til ham. Men da hun kom derind, lå han og sov, tilsyneladende trygt. Næste morgen huskede han ingenting om det, havde ikke ondt nogen steder og ville ikke gå til læge. Han var frisk som en havørn. Måske var det noget, han havde drømt.

Om eftermiddagen var hun på vej op ad Klampenborgvej i fuld fart. De gik og rev politistationen ned med bulldozere, den ny, som de for 10 år siden var ved at bygge, da hun asede op ad bakken med drengen, 6 dage gammel, i barnevognen. Rayonfabrikkens kontorhus med alle blomsterne foran var allerede jævnet med jorden. Der skulle være vej og parkeringspladser til det ny storcenter herude. Politibygningen skulle flyttes ud til Sorgenfri. Det var ikke underligt, folk skulle slås med

Skattevæsenet altid. Men idag ville hun ikke tænke på det, hun havde lige fået penge, og de skulle ha festmiddag for en gangs skyld, ikke noget med at sidde og holde mandtal over frikadellerne. Imorges, efter at ungerne var sendt i skole, havde de været sammen, og han havde lignet sig selv i øjnene, måske blev det bedre nu alligevel. Han havde også talt om koncerttourné igen, det var gode tegn. Livet begyndte at se lyst ud. Hun nynnede her, hvor ingen kunne høre hende i trafiklarmen.

På vej op ad trappen lød der et øredøvende brag. Det lød, som om det kom fra deres badeværelse. Hun gik videre med bange anelser. Han lukkede op for hende og så helt opløst ud med opvaskebørsten i hånden – det var lokummet, der røg – sagde han lakonisk.

Hun så gennem den åbne dør ud i badeværelset. Den store gryde af smedejern sad kilet fast i toiletkummen, der var revnet på langs og tværs. Han havde villet vaske op.

– Det har man for sin gode vilje – Han så anklagende på hende – jeg ville vaske det hele op, inden du kom hjem – og hælde brunkålen ud, men gryden røg sgu med –

Hun så op i hans ophedede ansigt, så væk. Meningen *havde* været god nok, hænderne havde bare rystet.

Festmiddagen kom efterhånden på bordet, men stemningen var elektrisk, der skulle kun en gnist til at antænde den med eksplosiv virkning. Børnene sad og småskændtes, og han så mere og mere olm ud, mens han tog for sig, og af og til slikkede kniven med den takkede klinge. Hun turde ikke bemærke det. Pigen sad og fnisede ad noget helt andet. Pludselig så han ondt over på hende. Årerne svulmede i hans pande, og øjnene skinnede gulligt og uhyggeligt:

– Hold så *op* – skreg han ubehersket – jeg ville ønske, du blev syg og døde –

Der blev helt stille omkring bordet, de så målløse på ham og holdt vejret. Så kom tallerkenen susende ovre fra pigen, et kast der ramte plet lige i ansigtet på ham, med kyllingelår og salat og det hele. Tallerkenen endte på gulvet og gik itu, kartofler og kød trillede ud på gulvtæppet. Trods alt godtede hun sig indvendig. Hurtig reaktionsevne. Godt sigt. Hellere end at bryde sammen og hulke hysterisk.

Han sprang forbitret op af stolen, så fra mor til datter. Sad de og lo? Hun tog sig sammen:

– Hvor kan du sige sådan noget, til et barn tilmed? –

Han havde ellers altid holdt af det barn, lige fra sommeren i det gule hus havde han taget sig af hende som sin egen. Hvad gik der af ham? Hun var seksten nu og stadig kun et barn. Hun havde ingenting gjort ham.

Han stod forurettet foran hende – I holder sammen – holder sammen som ærtehalm, I rotter jer sammen imod mig – råbte han og fór ud af stuen. Døren smækkede ind til det allerhelligste. Nu søgte han trøst i det grønne skab, hvis der *var* noget.

Der lød gråd fra den anden side af bordet. Pigen var alligevel brudt sammen, drengen så utilpas ud og kunne ikke spise mere. Hun fik ham sendt ned at lege.

Hun tog pigebarnet ind til sig.

– Kan man vel sige sådan noget – hulkede barnet og puttede sig – kan man vel det? –

Prøve at forklare. Hun havde svært ved det. Forsøge at rede ud, at han ikke var sig selv, at det på en måde ikke var ham, der havde sagt det. Han blev en anden, når han drak. Havde han været sig selv, ville han aldrig ha sagt sådan. Mente hun det helhjertet selv? »Utilreg-

nelig i gerningsøjeblikket«. Domstolene tog hensyn til det ved strafudmålingen. Tog hensyn til forbryderen, og ikke til ofret. Han måtte ta ansvaret for, hvad han gjorde, selv når han ikke »var sig selv«.

Kort tid efter sad hun i det halverede børneværelse, på pigens side af den opsatte skillevæg, sad på den bare madras og græd. Hun var flyttet hjemmefra, hendes førstefødte. Pigebarnet, der endnu ikke var færdig med sin eksamen. Hvordan skulle det gå? Hvem skulle sørge for hende, passe på hende ude i det fremmede, hvor hun ikke selv kunne nå hende. Døren blev revet op, og den begrædte stak muntert hovedet ind. Hun fór glædestrålende om halsen på hende. Havde hun fortrudt og var kommet tilbage for at blive. Pigen rystede på hovedet.

– Jeg skal bare lige hente min madras – vognen holder dernede og venter –

Hun daskede skødesløst sin mor på skulderen, hendes øjne var pludselig voksne.

Da døren var smækket efter hende, satte hun sig ned på det bare gulv og fortsatte med at græde.

– *Da du har fornærmet mig groft, er jeg taget i Tivoli* – En lille lyserød lap med hans skrift var med en knappenål fæstnet til hendes pude. Hun vred sin hjerne. I morges. Der havde ingenting været udover »i dag er det drengens fødselsdag« fra morgenstunden og lys og gaver på tebakken. Han havde ikke engang været vågen, da hun gik. Havde taget hårdt fat som sædvanlig. Hun havde opgivet at sige noget til det.

Gennem hele Tivoli gik hun og spejdede efter ham. Det var dog hans søns fødselsdag. På den anden side ville han ødelægge det hele ved at dukke op og være helt

tværet ud. Hun håbede kun på, at han ikke kom dem dinglende imøde. Drengen og hans kammerater løb henrykte rundt og viste sig kun, når de skulle ha penge til ture.

De fik skipperlabskovs nede i Skipperhuset og sad og fodrede ænder, da de fik øje på ham. Han så ud til at ha det dejligt. Stemningen var endnu ikke kammet over i det modsatte. Hun lavede op. Det ville ikke blive ødelagt. Han havde glemt alt om sedlen derhjemme og tømte sit literkrus i ét drag. Ætling af væle kæmper. Ly-sene begyndte at blive tændt rundt om søen, øjnene om bordene var blanke.

Han ville i koncertsalen, ungerne ville helst daske rundt stadigvæk. Hun gik med ham i koncertsalen, hvor de fik plads midt inde på en række. Han sad og smånynede, og folk tyssede, men smilede. Da der blev pause, forsvandt han sporløst for hende og viste sig først, da dirigenten havde slået an. Han masede sig småvrøvlende og kværulerende ind på rækken, folk veg tilbage, han stank af spiritus, og tungen slog sludder. Så snart han havde sat sig ved siden af hende, faldt han lydeligt i søvn. Man begyndte at småle omkring ham, men flere tyssede. Hun blev flov og hev ham i ærmet, hvad der fik ham til at fare op og protestere højlydt. Tivoli-betjenten ude i gangen, der stod som en figur på en bryllupskage, nærmede sig værdigt. Omsider fik hun ham udenfor ved betjentens hjælp.

Ungerne troppede op som aftalt, beredt til chokolade og kager i Tivolikonditoriet. Han var ikke af denne verden mere, men havde sat sig på en af de små hvide pindestole og smidt sin taske på jorden. Han skulle ingen

chokolade ha, erklærede han hånligt. Han ville ta hjem nu.

Det var blevet helt mørkt, da de i høj stemning var på vej ud under buelygterne, forbi Pantomimen. I trav nåede de over til Vesterport station. Som sædvanlig morede drengen sig med at hænge ind over cementkanten og kigge ned på skinnerne, i smug spyttede ned på togene, der flintrede frem og tilbage dernede. Han vendte sig med ét imod hende med et sært alvorligt udtryk i øjnene.

– Det er vores far, ham dernede – Han pegede nedover – Se selv – Hun så. Så ham stå på perronen med ryggen til mængden og krumrygget hale sin dunk op af tasken, bøje nakken tilbage og slurke. En gang, to gange. Han så på flasken, inden han lagde den tilbage i tasken, og krumrygget stod og fjumrede med dens gjorder.

En spritter. Det var, hvad han lignede i det øjeblik. Andre ville se ham sådan. En spritter, selv om det ikke var kogesprit, men dyr akvavit. Langsomt gik de ned ad trappen, ind på perronen. Han så dem ikke, stod og svajede, da toget kørte ind. De burde gå hen til ham, hjælpe ham, var hendes første indskydelse. Men hun så på drengen, at han mente anderledes.

– Vi går ind i en anden kupé – sagde han kort – jeg vil ihvertfald ikke følges med ham –

Det var hans fødselsdag endnu. Hun fulgte med ind efter drengen og så lige et glimt af Ham, idet han vaklede ind i en af de forreste vogne. Hun følte sig skåret igennem på langs.

Et par dage efter var han igen sengeliggende med ondt

i ryggen. Hun tænkte på lægens ord om, at det var en meget ubehagelig måde at komme af dage på. Gik ind til ham og satte sit mest bedrøvelige ansigt op. Han nåede lige at stille flasken på plads bag det grønne. Hvilket. Hvadfornoget. Hvad fablede hun om. Han havde travlt. Skulle lige til at øve sig, han manglede bare sin daglige æggeblomme til stemmen.

Hun havde tænkt over, hvordan hun skulle sige det. Nu kunne hun ikke huske det, men fik fremstammet, at hun havde et forslag. De kunne støtte hinanden. Hun drak for meget kaffe, han drak for meget af det andet. De kunne love hinanden at holde pause, f.eks. en måned. Han lo, så loftet løftede sig.

– Kaffe – det rene gift – du vil ha godt af at holde op en tid –

– Så er det en aftale. Du holder selv op? – Hvornår begynder vi? – Hun glædede sig næsten til det, selv om det ville blive hårdt med for meget arbejde og for lidt søvn, og ingen kaffe til at stramme op.

Han så tankefuldt på hende og nikkede. Tænk, at hun ikke havde fundet på det noget før. Støtte hinanden. Være solidariske.

– Jeg går over og køber et pund te – erklærede hun heroisk. Hvordan blev man vågen om morgenen af te?

Han gik ubegejstret ud og slugte sin æggeblomme.

De første dage var de værste for hende, men næsten sort te kunne virke opstrammende. Det bedste var, at han langsomt begyndte at ligne sig selv, syntes hun. Poserne i ansigtet fortog sig, og den levergule farve forsvandt. De fortalte hinanden hver dag om deres kvaler og fristelser.

Adskillige gange i løbet af dagen følte hun sig fristet på institutionen, men holdt sig strunk, skønt han aldrig

behøvede at få det at vide. Det var 100 gange værre for ham derhjemme. Hun kom hjem efter en trælsom dag, det værste var ikke forbi endnu, der var forældremøde på skolen. Hun gik der altid alene, for en sikkerheds skyld. Endelig havde han en chance for at vise sig derovre, sober som alle de andre fædre, der så ud til at trække i konfirmationstøjet de aftner. En underlig fornemmelse at sidde der alene mellem alle de par. Mødre med nyvaskede, nystrøgne cardigans over skuldrene, og de nybarberede, duftende fædre. Det gælder dit barns fremtid.

Der var dækket lange kaffeborde med vumsede wienerbasser, der så ud som om de lå og blev større og større på fadene, voksede videre nede i maverne. Hun hilste på et par af forældrene og banede sig vej videre frem mod lærerne. Da hun vendte sig for at sige noget til ham, var han forsvundet. Hun kom i tanker om, at han havde siddet inde hos sig selv temmeligt længe, inden de gik. Hun havde haft travlt med opvasken og formaninger til drengen, der skulle være alene. Bare han nu ikke – Han viste sig først under inspektørens velkomst. Hun sad med ryggen til døren, men så det på de andres øjne. Fædrenes forlegne smil. Mødrenes forargelse. Fjols, at hun havde troet ham. Han måtte ha tyvstartet derhjemme, og nu havde han været ude at friske den op. Han var ihvertfald ikke sig selv, som han stod der. Hun skammede sig på sin søns vegne, bandede sin egen godtroenhed.

– Kaffe – han råbte det henne fra døren, midt i inspektørens sidste velkomstord – Kaffe – det mest usunde sprøjt – Kan man ikke få sig en bajer? – Han gik søgende omkring ved bordene, greb en wienerbasse fra et af fadene og proppede den i munden på én gang. Han

bøjede sig over den kønneste og yngste af lærerinderne.

– Er du hjemme i aften – hvor er det nu, du bor? –

– Hvis jeg ikke får en øl, gider jeg ikke være her – sagde han pludselig som et stort forkælet barn og så sig mut rundt. Da ingen reagerede, alle sad musestille og så fra ham til rektor, der ventede, stille smilende, svingede han rundt med sin fulde taske og gik ud af døren. Nu gik han hen på kroen, tænkte hun. Men hellere det. Inspektøren sluttede af, som om ingenting var hændt. Hun rakte hånden ud efter kaffekanden. Endelig.

Vejret var mildt. Han tilbød at køre dem en tur i den nyreparerede. Hun så forskende på ham. Var han sig selv. Nej, men han stod allerede og trippede med potten på hovedet, ivrig efter at komme afsted. Hun så hen på drengen og rystede i smug på hovedet.

– Vi kører kun med dig, når du er ædru – sagde hun koldt og klart.

– Nå, du vil ikke med – kom så med *dig* da – sagde han til drengen og gik ud efter hans låg. Drengen skulle til fodbold, forsvarede han sig.

– Schludder – du skal med ud at køre – han havde et solidt tag i hans arm allerede. Drengen så rådvild ud.

Hun sprang op

– Han blir her – du er fuld, du skulle ikke køre selv, du kan komme til at køre nogen ned –

– Nå, han blir her – det er noget *du* skal bestemme, hva! – Truslen i hans stemme. Hans øjne var blodsprængte, og ansigtet var oppustet under æggeskallen. – Kom så –

Han appellerede endnu en gang til drengen, ville ikke køre alene. Men hun slap ikke sit tag og lovede drengen

guld og grønne skove på Bakken. Han så forbitret fra den ene til den anden:

– I rotter jer sammen imod mig – snerrede han og røg ud af døren. Det øredøvende brøl, der gav genlyd mellem husene, maskinen styrtede sig frem og var væk i en støvsky. Hvor den stod, skinnede en blågrøn plamage i sollyset. I begyndelsen havde hun været rædselsslagen, når han kørte afsted beruset. Ville ringe til politiet. Forhindre ulykker. Nu var hun blevet mere apatisk. Han var en anden. En fremmed, der gjorde ting, han selv måtte tage ansvaret for. Men hendes børn skulle han holde fingrene fra.

Næste morgen vågnede hun med følelse af, at der var noget galt. Vågnede og huskede og prøvede at slå det hen. Det var sket så ofte før, at han ikke kom hjem om natten. I begyndelsen var hun blevet oprevet over det, jaloux undertiden, ulykkelig alt efter hvordan de havde haft det sammen. Der kom nok et eller andet fjollet telegram fra folk, hvor han boede, gamle bekendte som regel.

Telefonen ringede inde på instituttet. De var blevet to derinde nu. Den nye åbnede skiftevis sit ensomme hjerte for hende, og låsede sine skuffer og skabe med mapperne.

– Til Dem – sagde den ny og rakte hende røret. Sad og lyttede ventende. Lige før tæppet gik. Ventede sig altid noget usædvanligt, hun opfattede dem sikkert som skrupskøre, alle fire.

– Det er *Politiet* – tilføjede hendes kollega venligt oplysende, lige idet professoren kom daskende ind på den daglige inspektionsrunde. Hun tog røret.

– *Færdselspolitiet* – gentog hun selv overflødigt og højt – javel – Å Gud, lad ham ikke være dræbt, trods alt.

Det var han ikke. – Deres mand er ikke selv kommet noget særligt til, kun et par skrammer, hjernerystelse måske. Vi har haft ham til observation, hans promise var jo noget høj – men det var et held, der ikke var nogen med i sidevognen. Den røg af. Havnede i grøften med bunden i vejret, vedkommende ville være blevet dræbt på stedet – den er totalknust – Drengen, tænkte hun. Totalknust. Hun kunne ingenting sige. Ingenting tænke. Han ville blive løsladt efter afhøring og sendt til afsoning senere. Der var overfyldt allevegne her i ferietiden.

En meddelsom betjent, tænkte hun. Alle detaljer med. Hun takkede, fik lagt røret på. Damen overfor var fordybet i sin skuffe.

Som i feber kom hun hjem. Tanken om drengen havde besat hende. Hun måtte forvise sig om, at han ingenting fejlede. Undervejs i toget faldt det hende ind, at deres lidelser måske nu havde en ende. Sidevognen var ihvertfald knust. Han ville få sit kørekort inddraget, ihvertfald for en tid. Hun ville snart kunne tåle at høre vandet løbe, være fri for følelsen af medskyldighed, når han kørte rundt og var beruset.

Drengen så forskrækket på hende, da hun fortalte det. Gav en malende beskrivelse af en time i færdselsundervisning og lærerens fortælling om hoveder, der rullede af sammen med styrthjelmen. Han havde selv set det ved en motorcykleulykke. Hun gøs forfærdet, men drengen grinede.

Han kom hjem allerede senere på aftenen og så noget hængeøret ud. – I har vel fået rapport allerede – det hele er ad helvede til –

– Det kunne ha været meget værre. Men du skulle ikke ha kørt –

– Den blir sgu aldrig maskine mer – og sidevognen, helt smadret –

– Har du tænkt over, hvad der var sket med den, der skulle ha siddet der? –

– Siddet der? – Nå – Det har jeg sgu ikke tænkt over, der sad jo ingen – jeg kommer ind og brumme den – 30 dage, regner de med –

– Var der andre, der kom til skade? – hun prøvede at lyde ligegyldig – hvordan gik det overhovedet til –

Hun fik en forklaring, hun ikke forstod. Kun at det overvejende var bilen, der havde manøvreret forkert, og var skyld i det hele. Men ingen kom noget til, gentog han. Det var bare hans promise –

– Jeg kommer sgu ind og brumme den – gentog han.

Drengen grinede ad ordet, så ham i ånden sidde og brumme.

En dag et stykke tid efter mødte to velklædte herrer op med deres sorte mapper og lagde dem på hendes bord. Hun gav dem kaffe. Han kom nok snart. Og det gjorde han. Hun trak sig tilbage i god orden i børneværelset. Der gik temmelig lang tid, før den yngste af dem stak hovedet ind til hende. – Deres mand skal så til Kolding – begyndte han tøvende – hvis, altså – Han har en mulighed, forstår De, for at betale dagbøder. Men 30 dage blir jo temmelig meget. Han har dem ikke selv, forstår jeg –

Hun sad stiv og kold. Man kunne betale sig fra det. Betale sig fra risikoen for at køre sine egne og andres børn ned.

Hvor kunne hun, for det igennem hende. Her havde

han en chance for at undgå at sidde bag lås og slå en måned, og hun drømte ikke om at ville prøve at hjælpe. Det var en fremmed, det drejede sig om. Måske kunne han sidde og blive sig selv. Komme hjem som den, han var engang.

Hun så lige på den unge mand med mappen, der havde samme usædvanligt tynde næserod som drengen. En fin fyr.

– Nej – sagde hun – måske vil det hjælpe –

Hurtigere end ventet fik han besked om at møde op i arresthuset i Kolding. Han fik travlt med at pakke kuffert, hun lovede at sende alt, hvad han bad om og vinkede fra altanen med en klump i halsen. Drengen var heldigvis til fodbold. Bagefter, da hun havde lukket altandøren, kunne hun ikke lade være at gå ind i hans værelse. Lugten af tobak og spiritus, der aldrig forlod rummet, selv om vinduet altid stod åbent. Hun savnede ham allerede, trods alt. Et kort øjeblik, da han klemte hende i sit bjørnetag, havde han lignet sig selv fra gamle dage, men han var også holdt op allerede dagen før, alene ved tanken om at skulle derover.

Anden gang, mon ikke de ville gøre noget ved det. En ny kur, der kunne få ham til at holde op én gang for alle.

Der kom hurtigt brev fra ham, skrevet med den faste og ædruelige skrift. Han havde 10 lyse Faxe i klædeskabet, skrev han. Man rekvirerede dem bare hos fængselsbetjenten, så kom de. Hans tegnebog var taget i forvaring, de administrerede den derovre. Han var fulgtes derover i toget med en mand, der skulle samme sted af samme grund. En fabriksleder. Snob, tænkte hun. Hvad det musikalske angik, havde han glemt transistoren, men

hans nabo spillede grammofon, bl.a. Old Folks At Home i korindspilning. Hun så ham sidde på den anden side væggen og nynne med. Det så ud til, at han allerede havde tilpasset sig. Han havde evner i den retning.

Hun fik tiden til at gå med skiftevis at læse 6 sider lange breve fra Kolding arrest og selv skrive et par sider tilbage. Samtidig måtte hun ud og se til pigen, der havde slået sig ned med en kammerat i nærheden af Strandboulevarden. Hun fandt hende i en stuelejlighed med udsigt til et halvtagsfuldt af sorte katte. En snes gule øjne stirrede lige ind i hendes rum. Kattelopperne var det værste, erklærede hun og kradsede sine ben. Hendes hænder var røde og forskurede. De var ellers så hvide og små. Hun vaskede trapper, forklarede hun. Og boede til gengæld gratis her. Det var eddernagemig osse et hårdt job, både hovedtrappe og køkken-. Den var den værste med alle hankattene, der mjavede rundt. Hun sad i lotusstilling på gulvet mellem alle sine ulæste bøger og var varm i panden og hostede, og skulle op i historie imorgen.

Efter at ha afleveret madposerne, gik hun bekymret derfra. Hvad ellers kunne hun gøre? Hun var hægtet af nu. Ikke engang tanken om, at Han var flyttet hjemmefra til Kolding Arrest, kunne få hende til at vende tilbage til sit værelse igen. Vaske trapper, få kattelopper, hutle sig igennem – havde det været så slemt at bo hjemme?

Hun og drengen sad og så fjernsyn den aften, da han vendte hjem. Hendes mor havde fået farver, og de havde fået det gamle. Han forventede, at de lukkede for det straks, så det gjorde de. Han havde gaver med til dem, et

par brune kopper til hende og en bog til drengen. Han blev siddende inde i stuen hele aftenen, det var helt underligt. Ingen faren igennem stuen, ingen flaskeraslen, ingen ridsede plader, der torterede dem for fuldt drøn. Han sad der med sin lyse Faxe. Lignede en helt tredje. Alligevel heller ikke sig selv fra dengang. Han faldt i søvn i hendes seng, og for en gangs skyld blev de liggende der begge to, og hun kunne sove. Hans søvn var næsten lydløs. Hun sang i brusebadet næste morgen, livet ville blive anderledes. Hun ville pjække og cykle i skoven med ham. Hun stod i døren til hans værelse og ville til at foreslå det.

– Jeg skal ind til Kringsager – han så veloplagt på hende – han har lovet at reparere min Nimbus for næsten ingen penge –

Den var aldrig blevet repareret under 500, vidste hun. Hun troede ellers, de skulle en tur i skoven, han havde næsten ikke set den her i sommer. Han så forbavset på hende og rystede på hovedet. Han skulle altså til byen. Han gentog det og så afventende på hende, som om det undrede ham, at hun blev stående i døren. Troede han, at hun ville tale kvartalsregninger med ham. Det var tit derfor hun stod der. Men heldigvis ikke idag, hun ville bare –. Hun fik aldrig forklaret, hvad det var. Foden, der lå oppe på bordet, med den røde skisok i sandalen hævede sig og skubbede uden videre døren i for næsen af hende.

Hun stod foran den lukkede dør. Lukkede sine øjne. Sine hænder.

Han fik motorcyklen hjem en dag og begyndte selv at stå og bakse med den i kælderen, kom op, sort som en skorstensfejer og erklærede, at nu havde han fået den til

at køre 80 i timen. Han kørte prøvetur og kom oprømt hjem. Hun tog sig sammen og begyndte at tale Antabus, da hun mærkede den kendte lugt tværs gennem benzin og tyggegummi. Den ramme lugt af dram. Hun så på ham. I øjeblikket havde han det godt, var livlig og talende. Alt det tunge havde forladt ham. Hun undte ham det af fuldt hjerte. Men om få timer ville han være uudholdelig, udfolde sig og docere over for drengen og hende uden at høre et ord af, hvad de eventuelt ville sige. Han ville tale *til* dem, ned til dem, ikke *med* dem. Det hele ville ende i slukkede lyskontakter og vrantenhed, der gik over i ondskabsfuldhed. Den stille søvn ville være forbi. Men *han* skulle ikke på vandkur igen, erklærede han kategorisk.

Efter middagen hjalp han med at bære ud, en ækvilibristisk opstabling, som han kunne optræde med, hvis det hele ikke var ramlet midt i gangen. Drengen grinede henrykt. Løberen derude var oversmurt af smørsauce, fadet havde fået en revne og sauceskålen var flækket. Han lå derude og samlede op, jagtede en halv meter medister, der hele tiden smuttede fra ham.

Et par dage efter var hun og drengen midt i en spændende engelsk film, da skærmen pludselig blev sort. De skulle høre hans musik. Han havde uden videre trykket på kontakten ved døren. Drengen blev gal i hovedet. Han skulle se at anskaffe sig nogle nye plader, og pick-up'en var stadig skæv så det lød ad Pommern til. Han rejste sig og kom ind i stuen til dem.

– *Tre* pærer – sagde han og pegede majestætisk – skal der *absolut* brænde 3 lamper i et enkelt værelse. Og I sidder og ser fjernsyn med Gud ved hvor mange lamper –

Inde fra hans rum lød den kendte hønsegaard blandet med maurisk mavedans, der standsede på samme sted og gentog, og gentog. Drengen gik ind til sig selv. Hun sad i den halvmørke stue og hørte den defekte nu hakke sig igennem den 9. Da koret satte ind, og hun hørte ham synge Alle Menschen werden Brüder, i løftet sinds-tilstand, dristede hun sig til igen at tænde for tv. Filmen var ved rullen. Hun fik lige at se, hvem der havde klip-pet og mixet.

Den nyreparerede kollapsede uhjælpeligt kort efter.

– Lige til lossepladsen – konstaterede han og forklarede alt, hvad der havde været galt med den.

– Du kunne ha kørt dig selv ihjel i den fart – sagde hun og tænkte på alle reparationsregningerne, der burde sendes med på lossepladsen, navnlig de ubetalte.

Han gik og så forurettet ud. Livet var uden mening. Han havde kun grammofonen at støje med nu, og den var også gået i stykker. Han måtte igen ta til takke med den rustne cykle, han havde fundet i en grøft, og som også var defekt.

Engang gik han lange morgenture. Behøvede ikke benzin for at bevæge sig. Kom hjem med friskbagt morgenbrød og avis til dem. Nu kom han aldrig længere end til købmanden. Sagde i et meddelsomt øjeblik, at han ikke havde glæde af at færdes i naturen længere. Det kunne hun ikke glemme. Han blev hængende i købmandens baglokale.

Han kunne stå der i timevis og drikke øller med ligsindede. Når han endelig en sjælden gang cyklede over i skoven, slog han sig ned i kroen uden for den røde låge, kom aldrig rigtigt ind i skoven.

Han tålte meget mindre end før i tiden. Blev beruset af langt mindre kvanta end dengang. Blev uklar og talte usammenhængende, ledte efter ordene som en gammel mand. Han burde gå til læge, men gjorde det ikke.

En nat faldt han sammen i sneen på gaden efter et almindeligt familiebesøg, hvor han ganske vist havde tømt whiskyflasken. De havde lige sagt farvel, da han faldt sammen uden for huset, blev siddende og så for-bavset ud. Han kunne ikke rejse sig. En mand kom ilen-de til og fik kaldt en taxa derhen, hjalp med at bære ham ind i vognen. Hun måtte tømme sin pung for at be-tale chaufføren. Men det værste var hans udseende. Han så syg ud, gråhvid i ansigtet, ikke blygrå som ellers, når han var virkelig fuld. Det var næsten umuligt at få ham ud af vognen og op ad trapperne, han faldt halvt bevidstløs sammen på gulvet i stuen, fik lænet sig op imod sofaen og blev siddende der hele natten tungt so-vende. Hun lagde et tæppe over ham og gik i seng.

Han nægtede at gå til læge næste dag, han skulle nok selv se at finde ud af, hvor meget han tålte nu.

En aften en månedstid efter var de tilfældigt inde i en café i byen, det var ellers længe siden de havde været inde sammen. Et par unge mennesker læste op, og han fik pludselig lyst til at give et nummer. Med patos med-delte han forsamlingen dette. Hun så, hvor hans hænder rystede, da han bladede i sine sange. Der blev helt stille i det larmende lokale. Der stod stadig respekt om hans navn, skønt det var længe siden, det havde væ-ret på plakaten. Efter en lang kunstpause, hvor han lag-de hovedet tilbage og smilede let, begyndte han endelig